

De melkproductie in Nederland zal na 2015 stapje voor stapje toenemen. Daarvoor is meer voer nodig van goede kwaliteit. Het wordt een uitdaging om meer gras van eigen land te halen. In samenwerking met Innoseeds belicht Veeteelt in een serie de mogelijkheden om dit te realiseren.

Deel 1: **Farmwalk in het vroege voorjaar**

Deel 2: **Rassenlijst als richtsnoer**

Deel 3: **Verbetering in verteerbaarheid**

Deel 4: **Doelgericht doorzaaien**

Eerste graslandcheck geeft inzicht in kwaliteit van bodem en zode

Farmwalk in het vroege voorjaar

Als je meer wilt weten over de kwaliteit van het grasland, zul je als boer, net als je koeien, met de kop naar de grond moeten. Veel boeren lopen wel een rondje door het land, maar zien niet wat er werkelijk gebeurt. Grasland beoordelen kun je niet vanaf het kavelpad en met de handen in de zakken. Je moet actief aan de slag.'

Bert Philipsen, onderzoeker bij Wageningen UR Livestock Research, gaat vaak met veehouders het veld in. Zo begeleidt hij vanuit Stichting Weidegang studiegroepen van boeren die in het groeiseizoen wekelijks met elkaar een zogenaamde 'farmwalk' maken op het bedrijf van een van de deelnemers. Regelmatig gaat de spade mee om niet alleen in maar ook onder de zode te kunnen kijken. En met een grashoogtemeter wordt de opbrengst van percelen gemeten. 'Door met elkaar te bespreken wat we zien, delen we heel effectief kennis',ervaart de graslandspecialist.

Doorzaaien of opnieuw inzaaien

Een eerste farmwalk in het vroege voorjaar levert al veel informatie op over de kwaliteit van het grasland en de bodem, merkt Philipsen. Wat voor grassen staan er? Hoe is de zodedichtheid? Hoe goed is de beworteling? Hoe is het gesteld met de structuur en de vochtthuishouding van de grond? En hoe is de ontwatering? Het zijn allemaal vragen die tijdens zo'n rondgang aan de orde komen.

Bewust keuzes maken en gericht actie ondernemen als daar aanleiding voor is. Het zijn adviezen die in het betoog van Philipsen vaak terugkomen. Dit geldt bijvoorbeeld ook ten aanzien van doorzaaien of opnieuw inzaaien. 'De botanische samenstelling is hierbij nog steeds het uitgangspunt', geeft hij aan. 'Ik beschouw doorzaaien nog vooral als een methode om een open zode te repareren. En herinzaai kan pas effectief zijn als je voor de nieuwe zode optimale omstandigheden creëert.'

Ook Leo Tjoonk, sectorspecialist rund-

Een 'farmwalk' is meer dan een rondje lopen met de handen in de zakken. Goed kijken, meten en voelen helpt om keuzes ten aanzien van het graslandbeheer bewust te maken. Met inzicht in de botanische samenstelling kan bijvoorbeeld bepaald worden of doorzaaien of opnieuw inzaaien nodig is.

veehouderij bij Agrifirm, vindt het vroege voorjaar een heel goed moment om de kwaliteit van het grasland met een graslandcheck kritisch te beoordelen. 'Aan het eind van de winter kun je goed zien hoe het gesteld is met de ontwatering van een perceel, de shade door mollen en ander ongedierte en de dichtheid van de zode.'

Ook de botanische samenstelling kan worden bekeken, maar wat Tjoonk betreft is dit iets wat continu aandacht verdient. 'Als je in het voorjaar nog moet beslissen of je een perceel opnieuw wilt inzaaien of doorzaaien, ben je eigenlijk te laat. Zeker op zand- en lössgrond waar je alleen in het voorjaar de zode mag vernietigen voor herinzaai', vindt Tjoonk. 'In de nazomer heb je nog een goed beeld van de productiviteit van een perceel in het voorafgaande seizoen. Het vroege najaar is ook de meest geschikte periode om door te zaaien. De bodem is op temperatuur, vocht is er meestal voldoende en de groei van de oude grasmat komt langzaam tot stilstand. Dit alles vergroot de kans dat het nieuwe gras aanslaat.'

Kosten en baten

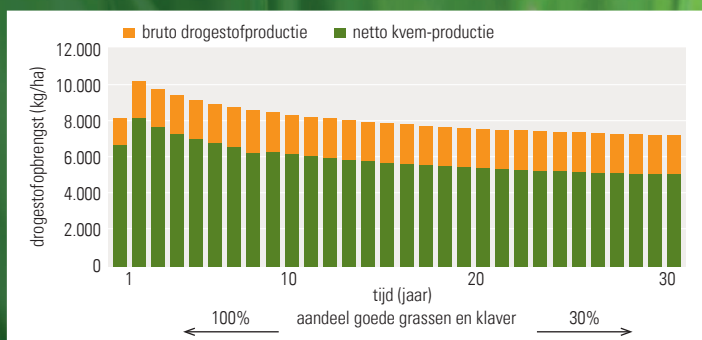
Om te bepalen of opnieuw inzaaien financieel aantrekkelijk is, heeft Wageningen UR de Herinzaaiwijzer ontwikkeld. Dit hulpmiddel – het is online in te vullen op de website van WUR – voorspelt de ontwikkeling van de productiviteit en voederwaarde van een nieuw ingezaaide zode over een periode van tien jaar. Door de voorspelde productie te

vergelijken met de oude situatie en die te koppelen aan een voederwaardeprijs voor energie en eiwit kan worden berekend of het loont om te investeren in herinzaai.

'Omdat veel factoren een rol spelen, is het heel moeilijk om de kosten en baten van graslandvernieuwing goed tegen elkaar af te wegen', vertelt Idse Hoving, ontwikkelaar van de Herinzaaiwijzer. 'Bestaand grasland scheuren en opnieuw inzaaien kost niet alleen direct geld, maar ook indirect, omdat stikstof en koolstof verloren gaan door de afbraak van organische stof. Dit gaat dan weer ten koste van de productiviteit van het nieuwe grasland.'

In figuur 1 is in beeld gebracht hoe de bruto grasproductie en de netto kvem-productie van een nieuw ingezaaid perceel grasland zich ontwikkelen. 'Herinzaai kost in het eerste jaar opbrengst door een verlies van groeidagen', legt Hoving uit. 'Vervolgens piekt de productie, om daarna langzaam af te nemen als gevolg van een verslechterende botanische samenstelling. Daarbij daalt de netto kvem-productie nog iets harder dan de bruto productie omdat minder goede grassen niet alleen minder productief zijn, maar ook een lagere voederwaarde hebben.'

De voorspellingen van de Herinzaaiwijzer zijn gebaseerd op een groot aantal veldproeven. De afname van de kwaliteit van de zode kan in de praktijk heel anders uitpakken. 'Met goed graslandbeheer kan herinzaaien heel lang worden uitgesteld.'

Figuur 1 – Opbrengst grasland neemt in de loop van de jaren fors af

HENRI CAENEN
RUWVOERADVISEUR VOOR VLAANDEREN

Kies bewust

‘Je zet als veehouder op advies van een spermaverkoper toch ook niet zomaar een willekeurige stier in op al je koeien? Waarom zou je dan zonder na te denken kiezen voor het graslandmengsel dat bij een handelaar of loonwerker op voorraad staat?’

‘Graslandbeheer krijgt bij veel veehouders nog niet de aandacht die het verdient. Dat begint al in het vroege voorjaar met een rondgang door de weide. Afhankelijk van de leeftijd en botanische samenstelling van de grasmat moet een beslissing worden genomen over het doorzaaien of helemaal opnieuw inzaaien van percelen. Ligt een perceel al wat langer en is het aandeel goede grassen gezakt tot minder dan 60 procent, dan is herinzaai sowieso noodzakelijk. Is grasland jonger en is het met de botanische samenstelling minder slecht gesteld, maar laat de dichtheid van de zode te wensen over, dan is doorzaaien met Herstelgras iSeed een betere keuze.’

‘Doorzaaien kan vroeg in het voorjaar als de bestaande grasmat nog in rust is, maar ook na de eerste snede. Het oude gras staat dan vaak even stil in de groei en dat kan jonge kiemplantjes de kans geven om zich te vestigen. Met iSeed wordt extra stikstof meegegeven voor een snelle begingroei. Wel is het van belang om het geven van drijfmest uit te stellen om te voorkomen dat het jonge gras wordt verstikt. Nog mooier is het om door te zaaien in september.’

‘Voor percelen die toe zijn aan herinzaai zijn er verschillende opties. Om de voederwaarde van gras op een hoger peil te brengen hebben we het energiemengsel Milkmax (Melkgras) ontwikkeld. Dit mengsel bevat rassen met de hoogste verteerbaarheid, waardoor koeien tot een kwart liter meer melk per procent extra verteerbare ndf uit gras kunnen produceren.’

‘Voor bedrijven met een ruwvoertekort hebben we Powermax (Massagrass) ontwikkeld. Hierin zijn juist rassen verwerkt met de hoogste drogestofopbrengst. In alle mengsels verwerken we de beste rassen van de rassenlijst. Zo profiteren veehouders bij herinzaai altijd optimaal van de genetische vooruitgang in de graszaadveredeling.’